

Poszukiwani Partnerzy do

Aplikacji w ramach naboru wniosku Programu Life 2019

ZIELONA INFRASTRUKTURA JAKO NARZĘDZIE ADAPTACJI DO ZMIAN KLIMATU W GDAŃSKU – METODA WDRAŻANIA ZIELONEJ INFRASTRUKTURY ZA POMOCA SYSTEMÓW POWIERZCHNIOWEJ RETENCJI MIEJSKIEJ (SPRIM)

AKRONIM PROJEKTU: LIFESPRIM

Lider projektu: Gdansk Water Ltd.

Zdeklarowani partnerzy projektu: Miasto Gdańsk, FRUG, Gdańska Fundacja Wody,
Stowarzyszenie Gmin RP Euroregion Bałtyk, PKE oddział Wschodnio-Pomorski, Gdańskie Wody
Sp. z o.o.

LIFE 2019, projekt tradycyjny w ramach podprogramu na rzecz klimatu, priorytet: dostosowanie się do zmian klimatu. Tematem przewodnim 'wypracowanie metody/ sposobu wdrażania systemu zielonej infrastruktury (tu zielona infrastruktura to system przyrodniczy miasta '+') jako narzędzia adaptacji miasta/ gminy do zmian klimatu',

Składanie wniosków:

Pozostały czas na złożenie pełnego wniosku do Komisji Europejskiej do 12.09.2019

KOGO POSZUKUJEMY:

- małe i średnie gminy z Polski (woj. Pomorskie i warmińsko-mazurskie) i zagranicy (partnerzy z krajów UE)
- krajowe / regionalne instytucje zaangażowane w promocję ekologicznych rozwiązań związanych z zieloną infrastrukturą
- NGOs
- instytucje naukowe

INFORMACJE OGÓLNE O PROGRAMIE:

Program LIFE to jedyny instrument finansowy Unii Europejskiej poświęcony wyłącznie współfinansowaniu projektów z dziedziny ochrony i poprawy jakości środowiska oraz wpływu człowieka na klimat i dostosowania się do jego zmian. Jego głównym celem jest wspieranie procesu wdrażania wspólnotowego prawa ochrony środowiska, realizacja unijnej polityki w tym zakresie, a także identyfikacja i promocja nowych rozwiązań dla problemów dotyczących środowiska w tym przyrody.

Program LIFE- program działań na rzecz środowiska i klimatu (2014-2020) został ustanowiony [Rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady \(UE\)](#) w dniu 11 grudnia 2013 r. Wdrażanie programu zostało podzielone na dwa okresy rozliczeniowe, w ramach których będą przyjmowane tzw. Wieloletnie Programy Prac, w ramach których KE definiuje ramy wdrażania LIFE w danym okresie.

Program LIFE zarządzany jest przez Komisję Europejską, która raz w roku publikuje zaproszenie do składania wniosków ([nabór wniosków](#)). Beneficjentem Programu LIFE może być każdy podmiot (jednostki, podmioty i instytucje publiczne lub prywatne) zarejestrowany na terenie państwa należącego

do UE. Całkowity budżet Programu LIFE na lata 2014-2020 wynosi 3 456 mln euro w tym na dziania na rzecz środowiska- 2,592 mln euro oraz na rzecz klimatu- 864 mln euro. Budżet przewidziany na finansowanie projektów w perspektywie finansowej 2014-2017 wynosi 1 347 mln euro w ramach podprogramu na rzecz środowiska oraz 449 mln euro na podprogram działań na rzecz klimatu.

Standardowe dofinansowanie projektu LIFE przez **Komisję Europejską** wynosi **do 60%** wartości kosztów kwalifikowanych, a w przypadku projektów przyrodniczych służących gatunkom i siedliskom priorytetowym **do 75 %**. Polscy Wnioskodawcy mogą dodatkowo ubiegać się o współfinansowanie projektu ze środków krajowych NFOŚiGW uzupełniając montaż finansowy przedsięwzięcia nawet do 95% kosztów kwalifikowanych.

Dla zainteresowanych: NFOŚiGW ogłasza nabór wniosków o dofinansowanie w ramach programu priorytetowego "Współfinansowanie programu LIFE

Tematyka naboru pokrywa się z następującymi obszarami priorytetowymi KE:

- Łagodzenie zmian klimatu
- Dostosowywanie się do skutków zmian klimatu
- Zarządzanie i informacja w zakresie klimatu

Celem programu jest poprawa jakości środowiska, w tym środowiska naturalnego, przy wykorzystaniu przez Polskę środków dostępnych w ramach Programu LIFE.

Dofinansowanie udzielane będzie w **formie dotacji**.

Warunki ogólne jakie należy łącznie spełnić, aby ubiegać się o pdotację w ramach programu priorytetowego „Współfinansowanie Programu LIFE”

- dofinansowanie ze środków NFOŚiGW udzielane jest w złotych polskich;
- warunkiem zawarcia umowy dofinansowania przedsięwzięcia LIFE ze środków NFOŚiGW w formie dotacji, przekazania środków na dofinansowanie zadań państwowych jednostek budżetowych, jest zakwalifikowanie wniosku do dofinansowania przez KE;
- kwota udzielonego dofinansowania nie podlega waloryzacji z tytułu różnic kursowych oraz inflacji;
- w przypadkach, gdy dofinansowanie stanowi pomoc publiczną, jest ono udzielane zgodnie z regulacjami dotyczącymi pomocy publicznej;
- wartość udzielanego dofinansowania przeliczana jest na euro według średniego kursu ogłaszanego przez Narodowy Bank Polski, obowiązującego w ostatnim dniu roboczym miesiąca poprzedzającego miesiąc złożenia wniosku.

<http://nfosigw.gov.pl/oferta-finansowania/srodki-krajowe/programy-priorytetowe/wspolfinansowanie-programu-life/nabor-2019-tradycyjnyskrocony---dotacjana-rzecz-klimatu/>

PROBLEMY ŚRODOWISKOWE, JAKIE PROJEKT MA ROZWIĄZAĆ

- Zmiany klimatu przynoszące ekstremalne warunki pogodowe (intensywne opady, powódzie, susze) – adaptacja miasta,
- Nadmierna urbanizacja i uszczelnianie miasta (kurczące się tereny zielone, mogące zatrzymać nadmierny odpływ powierzchniowy wód opadowych, zmniejszenie retencji),

- Brak zrównoważonego gospodarowania zasobami wody słodkiej,
- Kurcząca się zasoby naturalne - rosnące zapotrzebowanie na wodę pitną, zmniejszenie się ilości wody a także pogorszenie jej jakości,
- Zużywanie zasobów wód podziemnych, które nie mogą się odnowić w naturalnym obiegu hydrologicznym (intensywne opady powodują głównie odpływ powierzchniowy wód, ograniczając przenikanie do podłoża i zasilenie wód gruntowych), wzrost stopnia zanieczyszczenia tych wód,
- Zasolenie zasobów wód gruntowych, ingresja wód słonych do warstw wodonośnych (tereny nadmorskie),
- Deficyt wodny - zwiększenie ilości dni bez opadów, utrata wód opadowych w sieci kanalizacji deszczowej (niewykorzystane zasoby),
- Zrównoważony rozwój miasta – kompensacja przyrodnicza, atrakcyjna przestrzeń dla mieszkańców,
- Kalkulacja usług ekosystemu, odpowiednie zarządzanie ekosystemami,
- Stres miejski (mikroklimat, zdrowie mieszkańców, miejskie wyspy ciepła),
- Zmniejszanie Ogólnomiejskiego Systemu Terenów Aktywnych Biologicznie (OSTAB)
- Brak ciągłości ekosystemu w mieście – negatywny wpływ na bioróżnorodność, utrudnione rozprzestrzenianie się gatunków,
- Krawędź styku wysoczyzny i dolnego tarasu – nadmierny powierzchniowy spływ wody opadowej,
- Erozja materiału dolin, zanieczyszczenie dróg, powodujące utrudniony odpływ wody z ulic, obniżenie bezpieczeństwa w ruchu drogowym,
- Formowanie się cofki od wód morskich, w wyniku skumulowanego oddziaływania wiatru od morza oraz wezbrania cieków, spowodowanego opadami, roztopami oraz zatorami.

OTOCZENIE PROJEKTU:

Regulacje prawne

Unijne:

- ✓ Ramowa Dyrektywa Wodna
- ✓ Dyrektywa Ptasia
- ✓ Dyrektywa Siedliskowa
- ✓ Unijna Strategia ochrony różnorodności biologicznej

Krajowe:

- ✓ Prawo Wodne
- ✓ Ustawa o ochronie przyrody

Dokumenty strategiczne

- ✓ Strategia ochrony obszarów wodno-błotnych w Polsce
- ✓ Polityka Ekologiczna Państwa
- ✓ Krajowa strategia ochrony i zrównoważonego użytkowania różnorodności biologicznej
- ✓ Strategię Gospodarki Wodnej
- ✓ Projekt Polityki Wodnej Państwa do roku 2030

- ✓ Wojewódzkie Programy Małej Retencji
- ✓ Miejskie Plan Adaptacji do zmian klimatu (MPA)
- ✓ Miejskowe Plany Zagospodarowania Przestrzennego (MPZP)
- ✓ Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Gdańska (SUIKZP)
- ✓ Gdańsk 2030 Plus Strategia Rozwoju Miasta
- ✓ Plan Urządzania Lasu

Zaplecze i doświadczenie

- Udział w projektach:
 - ✓ projekt Fanplesstic-sea (program Interreg BSR 2014-2020). Budowa stacji pilotowej, opartej na systemie hydrofitowym, do oczyszczania wody opadowej z mikroplastiku.
 - ✓ „Rozbudowa systemów informowania i ostrzegania o zagrożeniach, w szczególności powodziowych dla Gdańska i Sopotu” w ramach projektu Spółka Gdańskie Wody rozbudowała sieć pomiarową, dzięki czemu zwiększyło się bezpieczeństwo mieszkańców Gdańska w sytuacji zagrożenia powodziowego. System Monitoringu Hydrologicznego składający się z pomiarów meteorologicznych oraz pomiarów stanów wód w różnych lokalizacjach miasta.
 - ✓ „System gospodarowania wodami opadowymi na terenach miejskich – Miasto Gdańsk” dofinansowany z Programu Infrastruktura i Środowisko poprzez NFOŚiGW. Celem projektu było wzmocnienie odporności na zagrożenia związane ze zmianami klimatu dotyczące gospodarki wodnej w mieście poprzez usprawnienie systemu odprowadzania wód opadowych a tym samym podniesienie stanu zabezpieczenia przeciwpowodziowego miasta Gdańska.

Inne:

- Rozprawa doktorska dr inż. arch. Joanny Rayss, pt. „Zielona infrastruktura miasta a wody opadowe. Potencjał zrównoważonego rozwoju Gdańska”. Uniwersalne, wariantowe rozwiązania modelowe wdrażania koncepcji Zielonej Infrastruktury za pomocą metod proekologicznego zarządzania wodami opadowymi w mieście mogące znaleźć zastosowanie zarówno przy projektowaniu obiektów zielonej i szarej infrastruktury Gdańska, jak i miast o zbliżonych uwarunkowaniach.
- Powołanie Działu Projektów Rozwojowych - promocja i wdrażanie małej retencji w mieście
- Ogrody deszczowe – od działów pilotażowych do systemowych:
 - ✓ stworzenie i publikacja poradnika: „ogród deszczowy w 5 krokach” – pierwsza część gdańskiego poradnika małej retencji,
 - ✓ realizacja 5 pilotażowych ogrodów deszczowych (suma powierzchni: 1107 m², suma szacowanej pojemności retencyjnej: 533 m³, ponad 7 tysięcy roślin, w 62 gatunkach/ odmianach)
 - ✓ systemowy projekt pilotażowy: odwodnienie podwórek przy ul. Stryjewskiego, Wrzosey, Skiby (Stogi, Gdańsk)
- Istniejąca koncepcja dla „dobrych praktyk” – odtworzenie stawów zlokalizowanych przy historycznych Dworach, mające na celu wykorzystanie potencjału wolnych od zabudowy terenów zieleni, które umożliwiają powierzchniowe zagospodarowanie wód z udziałem roślin hydrofitowych.
- Miejskowy Plan Zagospodarowania Przestrzennego Park Dulin’a (Park Retencyjny)

POTENCJALNI INTERESARIUSZE PROJEKTU

- Mieszkańcy,
- Inwestorzy,
- Dyrekcja Rozbudowy Miasta Gdańska (DRMG),
- Deweloperzy,
- Projektanci,
- Gdańska Agencja Rozwoju Gospodarczego (GARG),
- Lasy Państwowe,
- Trójmiejski Park Krajobrazowy (TPK),
- Biuro Rozwoju Gdańska (BRG),
- Organizacje pozarządowe związane z ochroną środowiska, przyrodnicy,
- Architekci krajobrazu,
- Samorządy,
- Zarząd Dróg i Zieleni,
- Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad (GDDKiA),
- Polskie Wody,
- Wojewódzki i Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska (WFOŚ, NFOŚ),
- Uczelnie Wyższe (m.in. Politechnika Gdańska),
- Inne jednostki edukacyjne,
- Sąsiadujące gminy nadmorskie,
- Inne gminy na terenie UE,
- Sanepid,
- Uniwersytet Medyczny,
- Gdańska Infrastruktura Wodociągowo-Kanalizacyjna (GIWK),
- Państwowy i Wojewódzki Instytut Geologiczny (PIG, WIG),
- Generalna i Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska (GDOŚ, RDOŚ),
- Ministerstwo Środowiska,
- Instytut Meteorologii i Gospodarki Wodnej (IMGW),
- 44 miasta biorące udział w przygotowywaniu miejskich planów adaptacji (MPA).

CELE

- Adaptacja do zmian klimatu,
- Zwiększenie bezpieczeństwa przeciwpowodziowego,
- Ochrona i odtwarzanie zasobów wodnych,
- Ochrona zasobów wody pitnej,
- Zmniejszenie ilości ścieków sanitarnych (ograniczenie odpływu wody słodkiej do sieci sanitarnej),
- Zmniejszenie erozji i kosztów związanych ze szkodami,
- Zwiększenie efektywności zarządzania zasobami wodnymi i przyrodniczymi,
- Wypracowanie metody tworzenia efektywnego ekosystemu miasta przy użyciu SPRIM,
- Zwiększenie pojemności retencyjnej,

- Wzrost bioróżnorodności,
- Wypracowanie narzędzi do zrównoważonego rozwoju miasta,
- Kalkulacja usług ekosystemu,
- Wypracowanie dobrych praktyk,
- System Zielonej Infrastruktury jako „OSTAB +”,
- Wpisanie zasad Zielonej Infrastruktury do studium uwarunkowań i kierunków przestrzennych miasta Gdańsk (przy nowej edycji),
- Zwiększenie powierzchni obszarów wodno-błotnych w OSTAB,
- Zielone zamówienia publiczne – modelowe kryteria środowiskowe w procedurze przetargowej,
- Stworzenie uniwersalnego podręcznika dotyczącego metodyki wdrażania Zielonej Infrastruktury w mieście,
- Upowszechnienie metody tworzenia ZI,
- Modelowe zastosowanie ZI do odprowadzania wód opadowych z terenów przemysłowych,
- Zwiększenie świadomości wśród interesariuszy projektu.

DZIAŁANIA

- Przygotowawcze:
 - ✓ Identyfikacja, analiza i ewaluacja ryzyka
 - ✓ Uszczegółowienie stanu początkowego (stan „0”) w postaci raportu środowiskowego dla wdrażanych „dobrych praktyk”
 - ✓ Opracowanie dokumentacji projektowo-technicznej dla „dobrych praktyk”
 - ✓ Opracowanie wytycznych do projektu Parku Dulin’a – koncepcje i konsultacje, projekt budowlany
 - ✓ Konsultacje społeczne (Rady Dzielnic, NGOs)
 - ✓ Opracowanie dokumentacji przetargowej i przetarg
- Opracowanie modelowej procedury przetargowej – aspekty środowiskowe,
- Zaangażowanie uczelni wyższych (m.in. PG) – koncepcje dla następnych inwestycji, upowszechnienie idei wdrażania ZI po realizacji projektu („After LIFE”)
- Konkurs z nagrodą za najlepszą koncepcję wdrażania ZI w mieście – uczelnie wyższe
- Realizacja modelowych „Dobrych Praktyk”,
- Zaangażowanie społeczne w proces wykonawstwa,
- Tworzenie Gdańskich Błękitnych Kart Małej Retencji – narzędzie do ewidencji i kontroli tworzonych SPRIM, mapa z lokalizacjami,
- Stworzenie mapy wrażliwości hydrologicznej,
- Adaptacja metod kalkulacji ekosystemu na potrzeby miasta,
- Ewaluacja działań oraz wnioski do podręcznika,
- Wypracowanie metody wdrażania ZI
- Stworzenie i prowadzenie strony www/ platformy internetowej projektu,
- Publikacja podręcznika,
- Upowszechnienie podręcznika oraz promocja programu (efektów projektu),
- Seminaria, warsztaty, szkolenia, konsultacje,

- Konsultacje z projektantami – wsparcie merytoryczne, uzgadnianie dokumentacji projektowej,
- Nadzór merytoryczny nad miejskimi inwestycjami, koordynacja działań (od zbiorników retencyjnych po obiekty użyteczności publicznej),
- Opracowywanie standardów: ulicy miejskiej, zieleni miejskiej, odwodnienia, programów funkcjonalno-użytkowych (gdańskie polityki wodne) – różne miejskie spółki, które współpracują ze sobą,
- Współpraca z mieszkańcami, Radami Dzielnic, organizacjami społecznymi i ekologicznymi,
- Konsultowanie metody działań z partnerami projektu.

Źródło wyboru terenów do realizacji „Dobrych Praktyk”:

- **Inicjatywa mieszkańców** – rejestrowane problemy z zalewaniem terenów zurbanizowanych wodą (opadowa i woda z drenaży/ źródeł) spływającą z porastającego strefę krawędziową wysoczyzny (nieprzepuszczalne tworzy gliniaste) lasu m. in tworzącego Trójmiejski Park Krajobrazowy. Są to też cenne tereny aktywności mieszkańców spacerowe i obszar buforowy dla terenów leśnych
- **Własna obserwacja problemu** zalewania w okolicach zapomnianych, historycznych stawów niegdyś ulokowanych w strefie krawędziowej – historyczne Dwory, przy ul. Polanki (program funkcjonalny zagospodarowania terenów wokół dworów w znacznej mierze oparty był na systemie stawów o funkcji retencyjnej)

EFEKTY

- Zwiększenie ilości miejskich obszarów wodno-błotnych,
- Poprawa sytuacji hydrologicznej w zlewni – odciążanie kolektora deszczowego (Kolektor Kołobrzaska),
- Zmniejszenie ilości wody w sieci kanalizacji deszczowej i sanitarnej,
- Zwiększona retencja terenowa,
- Komfort przebywania w mieście, wypoczynek czynny oraz bierny (zaplecze do rekreacji), wzrost estetyki miasta,
- Wzrost bezpieczeństwa przeciwpowodziowego,
- Opóźnienie spływu wody opadowej do Zatoki Gdańskiej,
- Poprawa jakości wody w Morzu Bałtyckim,
- Zmniejszenie zjawiska „cofki” (rosnący poziom wód Bałtyku),
- Zwiększenie ilości świadomych problematyki osób (zaangażowanych w realizację),
- Wzbogacenie programu nauczania na uczelni, zaangażowanie studentów w tworzenie projektów,
- Zmiana standardów realizacji i utrzymania elementów docelowej zielonej infrastruktury miasta - bioróżnorodność, wielofunkcyjność,
- Dobra praktyka, modelowy SIWZ,
- Dokumentacja techniczno-budowlana dla Parku Dulin’a,
- Wypracowanie metod wdrażania ZI za pomocą SPRIM,
- Opublikowany podręcznik,
- Ilość uświadomionych gmin, potencjał do wdrożenia,
- Etaty dla osób zaangażowanych w projekt,

- Gdańskie Błękitne Karty Małej Retencji – narzędzie do ewidencji i kontroli tworzonych SPRIM, mapa z lokalizacjami,
- Mapa wrażliwości hydrologicznej – narzędzie planistyczne pomagające w ochronie terenów mokradeł,
- Rozbudowane elementy SPRIM,
- Wzrost ilości roślin - zwiększenie bioróżnorodności, zwiększenie ilości pochłoniętego CO2 – ochrona klimatu, poprawa jakości powietrza,
- Zwiększenie efektywnego zarządzania zasobami przyrodniczymi i wodnymi,
- Strona www, platforma internetowa,
- Ilość osób uczestniczących w konferencjach i szkoleniach.

BUDŻET:

Ostateczny koszt projektu zależy od liczby partnerów krajowych i zagranicznych
Oprócz standardowych zadań można uwzględnić inwestycje pilotażowe

W ramach inwestycji chcemy także uzupełnić wachlarz rozwiązań ZI, które mamy w Gdańsku o nowe elementy aby studium przypadku wyczerpywało maksymalną liczbę przykładów rozwiązań błękitno-zielonych tak aby można było zweryfikować jak ZI działa (proste parametry jak ilość m³ wody zagospodarowywanej. Można w projekcie przeprowadzić pilotażowe inwestycje sprawdzonych gdańskich rozwiązań w innych gminach – co pozwoli na weryfikację ich uniwersalności.

JAK SIĘ Z NAMI SKONTAKTOWAĆ:

Wsparcie naukowe i merytoryczne:

dr inż. arch. Joanna Rayss

Gdańskie Wody sp. z o. o. | ul. Profesora Witolda Andruszkiewicza 5 | 80-601 Gdańsk

tel. 58 32 33 451

www.gdanskiewody.pl

Konsorcjum projektu i komunikacja:

Marcin Żuchowski | koordynator projektów

Stowarzyszenie Gmin RP Euroregion Bałtyk

82-300 Elbląg

ul. Stary Rynek 25 POLSKA

Komórka +48 509 773 620

Strona internetowa: www.eurobalt.org.pl

Jeśli nie będzie możliwe zorganizowanie spotkania z potencjalnym partnerem - prosimy o kontakt e-mail: j.rayss@gdanskiewody.pl i zuchowski@eurobalt.org.pl, a my zorganizujemy e-spotkanie z wykorzystaniem – komunikatora appear.in, który nie wymaga logowania - wystarczy kliknąć link:

<https://appear.in/sb-ycgn-conference-room>